

magis historiæ congruebat? Verum nihil potuit ab eo prudentius fieri : vidit enim si duos nominasset, qui prævaricationi initium exemplumque præstiterant, et per eos affirmasset transisse peccatum, errori occasionem patere, ut putaretur per duorum nomina conjunctionem fœcunditatemque damnassee. Ideoque prudentissime unum maluit nominare, qui non sufficiens ad generationis indicium, ad signum abundaret exempli; atque imitationem accusatus gravaret, nec fœcunditatem numeratus argueret. Et ut breviter quod egimus colligatur, fœcunditas in primis hominibus instituta, nisi per duos agi non potest : peccatum autem Apostolus intrasse pronuntiat, sed per unum. »

AUGUSTINUS. Prædixeram te nihil esse dictorum; et ita esse, cuius tardissimo clarum est. Numquid enim Evam non imitantur peccantes, aut peccatum generis humani non magis ex ipsa sumpsit initium? « A muliere initium » factum est peccati, et propter illam, sicut scriptum est, » morimur omnes¹. » Cur ergo non vis attendere, propterea potius Apostolum unum dixisse hominem, per quem peccatum intravit in mundum, quia non imitationem, sed generationem volebat intelligi? Sicut enim a muliere initium peccati fuit, sic initium generationis a viro est : prior enim vir seminat, ut fœmina pariat : ideo per unum hominem peccatum intravit in mundum, quia per semen generationis intravit, quod a viro excipiens concepit fœmina : quo more nasci noluit, qui solus sine peccato est natus ex fœmina.

LVII. JULIANUS. « Irrefutabiliter confectum est, peccatum illud ostendi ab Apostolo moribus ad posteros, non seminibus fuisse devectum : quanta ergo de ore tuo effluerit falsitas, intuere. » Sed ideo per unum hominem Aposto-

¹ Bedæ et Florus, ad Rom. vi. — ² Eccli. xxv, 33.

lus dixit¹, a quo generatio utique hominum cœpit, ut per generationem doceret iisse per omnes originale peccatum. « Cum ideo Apostolus per unum hominem dixerit, ne putaretur iisse per omnes originale peccatum. Ineptis ita, ut vix teneam cachinnum, qui dicis generationem ab uno homine cœpisse; cum et diversitas sexuum, et lectio divina testetur, generationem non esse potuisse, nisi duo prius homines, id est, vir et mulier extitissent. »

AUGUSTINUS. Qui hoc legunt, legant iterum superiorem responsionem meam; aut si ejus bene meminerunt, deliramenta hujus irrideant. Quamvis possem dicere, ideo non duos, sed unum hominem dixisse Apostolum, per quem peccatum intravit in mundum; quia scriptum est, « Erunt duo in carne una : » unde Dominus ait, « Igitur » jam non sunt duo, sed una caro² : » maxime quando vir adhæret uxori, et initur concubitus. De concubitu autem proles gignitur, trahens originale peccatum, vitio propagante vitium, Deo creante naturam : quam naturam conjuges, etiam bene utentes vitio, non possunt tamen ita generare, ut possit esse sine vitio : quod ille qui sine ipso natus est vitio, evacuat in parvulis, etiam nolente Juliano.

LVIII. JULIANUS. « Aut si forte, (quoniam aliter dogmatuum stare non potest,) Adam ex se concepisse et peperisse responderis : Apostolum quidem non hoc sensisse nulli dubium; tu vero quid sexui tuo volueris evenire monstrabis. »

AUGUSTINUS. Non expavescis quod scriptum est, « Neque » maledici regnum Dei possidebunt³? » Neque enim tam fœda convicia nihil te adjuvantia, nisi maledicendi libidine, loquereris.

¹ Vide lib. ii de Nuptiis, cap. 27. — ² Gen. ii, 24. — ³ Matth. xiii, 6. — ⁴ 1 Cor. vi, 10.

LIX. JULIANUS. « Verum hæc ommissa faciamus, et illud quod a vobis apparet posse in hoc loco referri, rationis viribus deteramus. Si ergo dixeris, scriptum esse de hac commixtione, quod fiant duo in carne una, et secundum hunc modum, Apostolum per unum hominem dixisse, ut adhærentia sibi generantium membra signaret: respondebo hoc quoque contra vestram impietatem valere. Non enim dictum est, Erunt duo homines in uno homine; sed, Erunt duo in carne una: quo unitionis nomine voluptas illa coëuntium, et libido quæ sensum afficiens membra consternat, ac, sicut ille prudens intellexit, unam carnem gestit efficere a Deo instituta et corporibus ante peccatum doceretur inserta.

AUGUSTINUS. Si ut essent duo in carne una, facere nisi libido non posset, (quam susceptam tuam talem prorsus, qualis nunc a te et laudatur et expugnatur, quam pudendam confiteris et sine pudore sic diligis, audes etiam paradisi possessione dotare,) nullo modo etiam in Christo et in Ecclesia posset intelligi, « Erunt duo in carne una¹. » Neque enim tam longe exorbitas a veritatis via, ut etiam conjunctioni Christi et Ecclesiæ, hanc audeas importare libidinem. Porro si possunt sine ista esse duo in carne una Christus et Ecclesia; potuerunt etiam vir et uxor, si nemo peccasset, non pudenda libidine, de qua erubescit et qui eam laudare non erubescit, sed merito laudanda charitate coniungi, et filiorum procreandorum causa esse duo in carne una. Unde Dominus cum dicit, « Igitur jam non sunt » duo, sed una caro²: » non utique dicit, non sunt duæ, sed una caro. Quid ergo non sunt duo, nisi homines? sicut Christus et Ecclesia simul non duo Christi, sed unus est Christus: unde et nobis dictum est; « Ergo Abrahamæ

¹ Gen. 11, 24. — ² Matth. XIX, 6.

» semen estis: » cum de illo dictum sit Abraham, « Et semen mini tuo, quod est Christus¹. »

LX. JULIANUS. « Ac per hoc nihil sibi vel de jucunditate ejus, vel de verecundia potest diabolus vindicare. »

AUGUSTINUS. Quid est quod dicis, « de verecundia? » An confusionem nominare confunderis? Et tamen pudendam libidinem, et ante peccatum fuisse dicis in eis de quibus dicit Scriptura, « Nudi erant, et non confundebantur². »

LXI. JULIANUS. Verumtamen hic Apostolus si quid tale sensisset, per unam carnem, non per unum hominem peccatum intrasse dixisset. Per generationem vero substantia carnis soboli sola participat: quia non anima de anima, sed caro de carne trahitur: in nomine autem hominis, et animus proprie indicatur et corpus: ac per hoc Apostolus unum hominem nominando, nec negotium fecunditatis ostendit, in quo nihil præter substantiam carnis impertiri noverat; nec duos intelligi voluit, qui unum inculcavit, ut doceret imitatione transisse, non generatione peccatum. »

AUGUSTINUS. Quid est ergo, « Jam non sunt duo, sed » una caro³; » nisi, non sunt duo homines, propter unam carnem? Cum et ipsa caro posset dici homo, a parte totum: sicut, « Verbum caro factum est⁴; » quia homo factus est, de quo dictum est. Apostolus etiam quod ait, « Exterior homo corrumpitur⁵: » puto quod carnem intelligi voluit. Propter quod recte loquimur, cum dicimus hominis sepulcrum: quamvis caro ibi sola sepulta sit. Nec erravit quæ dixit, « Tulerunt Dominum meum de » monumento⁶: » quamvis sola caro ibi posita fuerit. Ma-

¹ Gal. III, 29 et 16. — ² Gen. 11, 25. — ³ Matth. XIX. — ⁴ Joan. 1, 14. — ⁵ 1 Cor. IV, 16. — ⁶ Joan. XX, 13.

nente ergo de animo obscurissima quæstione, potuit dici, « Per unum hominem peccatum intravit in mundum; » etiam si ad propaginem sola caro pertineat. Hæc itaque attende, et quam nihil dixeris vide.

LXII. JULIANUS. « Hic jam, licet egerit partes suas veritas, tamen ut sit intentus lector, admoneo. Plurimum igitur in hoc conflictu de meo jure deposui, secutusque quo adversarii temeritas provocaverat, adeo sanæ fidei scita defendi, ut etiamsi magistri gentium verba essent, quibus illum usum Traducianus putavit; liqueret tamen eum nihil de naturali sensisse peccato, qui nominando hominem, sed unum, non utique generationem criminis, sed exempla culpasset. »

AUGUSTINUS. Exemplum dedisti, sed vanitatis in te ipso: quia si exemplum peccati a primo peccatore homine Apostolus poneret, id est, Adam, profecto exemplum justitiæ a primo homine justo poneret, id est, Abel.

LXIII. JULIANUS. Constat autem non esse apostolicorum verborum eum ordinem, quem inimicus noster putavit. Argumentatur quippe hoc modo: « Si Apostolus imitationem, inquit, voluisset intelligi, non per unum hominem, sed per diabolum peccatum intrasse, Et per omnes homines pertransisse dixisset. De diabolo quippe scriptum est, « Imitantur eum qui sunt ex parte ejus¹. » Sed ideo per unum hominem dixit, a quo generatio utique hominem cœpit ut per generationem doceret iisse per omnes originale peccatum. « In hoc ergo mentitur, quod affirmat beatum Paulum pronuntiasse, quia per unum hominem peccatum intraverit in mundum, atque ita in omnes homines pertransierit: hoc, inquam, in magistri Gentium sermonibus non tenetur: ille quippe non dixit peccatum transisse, sed mortem. Est ergo orde verborum.

¹ Vide lib. II de Nuptiis, cap. 27. — ² Sap. II, 25. — ³ Rom. V, 12.

« Sicut per unum hominem peccatum in mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt¹. » Sublimis informator Ecclesiæ, quid sibi dicendum esset expendit: « Per unum, inquit, hominem peccatum intravit in mundum, » et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit. » Jam nominaverat mortem, atque peccatum; quid fuit necesse, ut in eo quod pertransisse dicebat, mortem a peccati communione separaret; ut signanter ostenderet, in hunc quidem mundum per unum hominem intrasse peccatum, et per peccatum mortem; in omnes vero homines non peccatum transisse, sed mortem, utique judicii illatam severitate, prævaricationis ultricem, non corporum semina, sed morum vitia persequentem; nisi quia commendare et præmunire curavit, ne vestro dogmati opitulatus aliquid putaretur? »

AUGUSTINUS. In eo quidem loco, ubi dictum est: « Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit¹: » utrum peccatum, an mors, an utrumque per omnes homines pertransisse dictum sit, videtur ambiguum: sed quid horum sit, res ipsa tam aperta demonstrat. Nam si peccatum non pertransisset, non omnis homo cum lege peccati, quæ in membris est, nasceretur: si mors non pertransisset, non omnes homines, quantum ad istam conditionem mortalium pertinet, morerentur. Quod autem dicit Apostolus, In quo omnes peccaverunt: « in quo, » non intelligitur nisi in Adam, in quo eos dicit et mori; quia non erat justum, sine crimine transire supplicium. Quacumque te vertas, nullo molo catholicæ fidei fundamenta subvertes: præsertim quia et tu ipse tibi adversaris, qui nunc dicis non peccatum transisse,

¹ Bedæ et Florus, ad Rom. V.

sed mortem; cum superius dixeris, Apostolum ideo non duos homines, sed unum inculcasse, ut doceret imitatione transisse, non generatione peccatum. Transiit ergo cum morte peccatum: quid est quod nunc dicis, non peccatum transisse, sed mortem?

LXIV. JULIANUS. « Quantum igitur inter te et Paulum distet, intende. Ille dicit, per unum hominem: tu, per duos, id est, per generationem. Ille pronuntiat, in primo homine et peccatum et mortem fuisse, ad posteros vero solam transisse mortem: tu contra asseris, et peccatum ad omnes et interitum cucurrisse. »

AUGUSTINUS. Jam respondum est: relegant qui volunt quæ supra diximus, ne superfluo eadem iterum iterumque repetamus.

LXV. JULIANUS. Impudenter igitur sub umbra ejus nominis delitescis, cum nimis diversa contrariaque dicatis. Ille enim arguit opus hominum, tu opus Dei: ille studia delinquentium, tu innocentiam vitamque nascentium: ille voluntatem hominum, tu naturam. »

AUGUSTINUS. Superius ad omnia ista responsum est: unde jam te irridet qui meminit; qui vero non meminit, si illa relegerit, profecto ista tua vana cum irriserit, te dolebit.

LXVI. JULIANUS. « Intravit igitur, secundum Apostolum, per unum hominem peccatum in hunc mundum, et per peccatum mors; quoniam illum et reum, et damnationi mortis perpetuæ destinatum, mundus aspexit. In omnes autem homines mors pertransiit; quia una forma iudicii prævaricatores quosque etiam reliquæ comprehendit ætatis: quæ tamen mors, nec in sanctos, nec in innocentes ullos sævire permittitur; sed in eos pervadit, quos prævaricationem viderit æmulatos. »

AUGUSTINUS. Hoc loqueris, quod objectum est hære-

siarchæ vestro Pelagio in episcopali iudicio Palæstino¹, quod ita factus fuerit Adam, ut sive peccaret, sive non peccaret, moriturus esset. Hanc enim mortem qua omnes morimur, de qua dictum est: « A muliere initium factum » est peccati, et propter illam omnes morimur², non vix ex peccato in omnes fecisse originaliter transitum; ne cogaris fateri simul etiam originaliter transisse peccatum. Sentis quippe, quam iniquum sit, sine merito transisse supplicium. Verumtamen tam catholicum est quod expugnare conaris, ut hoc ille cui, sicut dixi, objectum est, nisi damnasset, profecto ex illo iudicio damnatus exiisset. Mors ergo et ista, qua spiritus a corpore separatur, et illa quæ dicitur secunda, qua spiritus cum corpore cruciabitur, quantum attinet ad meritum generis humani, in omnes homines pertransiit: sed gratia Dei, per eum qui venit, ut moriendo regnum mortis auferret, ea resurrectione cujus in illo præcessit exemplum, mortem regnare non sivit. Hoc tenet catholica fides, hoc tenent iudices quos Pelagius formidavit; hoc non tenent hæretici quos Pelagius seminavit.

LXVII. JULIANUS. « Quæ prævaricatio, licet non sit facta naturalis; fuit tamen forma peccati: atque ob hoc, licet non aggravet nascentes, tamen accusat imitantes. »

AUGUSTINUS. Etsi tu oblitus es grave jugum quod aggravat nascentes; nos te non desistimus commonere.

LXVIII. JULIANUS. « Mors autem iudicialis transiit in eo quo peccaverunt omnes, sed libera voluntate: quo verbo, id est, omnes, Scripturarum more multitudo, non universitas indicatur. »

AUGUSTINUS. Frustra recta verba torquere, et clara obscurare conaris. In eo peccaverunt omnes, in quo mo-

¹ Vide lib. de Gestis Pelagii, cap. 11 et 33. — ² Eccli. xxv, 33.

rtuntur omnes : ipse est Adam , in quo si parvuli non moriuntur , profecto nec in Christo vivificabuntur : sed quoniam sicut in Adam omnes moriuntur , ita et in Christo omnes vivificabuntur¹ ; ideo qui volunt hæc verba pervertere , ipsi eis manentibus evertuntur.

LXIX. JULIANUS. « Sed jam pergamus ad reliqua , ut cui dogmati Apostolus concinat , sicut ex multa parte claruit , processibus sacri sermonis ostendat. » Quid autem aliud indicant etiam sequentia verba apostolica ? Cum enim hoc dixisset , adjunxit : Usque ad legem peccatum in mundo fuit² : id est , quia nec lex potuit auferre peccatum. Peccatum autem non deputabatur , cum lex non esset. Erat ergo , sed non deputabatur , quia non ostendebatur quod deputaretur : sicut enim alibi dicit : « Per Legem cognitio » peccati³. » Sed regnavit , inquit , mors ab Adam usque ad Moysen. Hoc est quod supra dixerat , usque ad Legem⁴. Non usque ad Moysen , ut deinceps non esset peccatum ; sed quia nec Lex per Moysen data regnum potuit mortis auferre , quæ non regnat utique nisi per peccatum. Regnum porro ejus est , ut hominem mortalem in secundam etiam , quæ sempiterna est , præcipitet mortem. Regnavit autem , in quibus ? etiam in his , inquit⁵ , qui non peccaverunt , in similitudinem prævaricationis Adæ , qui est forma futuri. Cujus futuri , nisi Christi ? et qualis forma , nisi a contrario ? Quod alibi etiam dicit : « Sicut in Adam omnes moriuntur , ita in Christo omnes vivificabuntur⁶. » Sicut in illo illud , ita in isto istud ipsa est forma. Sed hæc forma non omni ex parte conformis est : unde hic Apostolus secutus adjunxit : « Sed non sicut delictum , ita et » donatio. Si enim ob unius delictum multi mortui sunt , » multo magis gratia Dei et donum in gratia unius homi-

¹ 1 Cor. xv, 21. — ² Vide lib II de Nuptiis , cap. 27. Beda et Florus , ad Rom. v, 13. — ³ Rom. III, 20. — ⁴ Id. v, 14. — ⁵ Ibid. — ⁶ 1 Cor. xv, 22.

» nis Jesu Christi in multos abundavit¹. » Quid est , multo magis abundavit ? Quia omnes qui per Christum liberantur , temporaliter propter Adam moriuntur , propter ipsum autem Christum sine fine victuri sunt. « Nihil aliud consequentibus Apostoli sermonibus indicari professus es quam originale peccatum : quod nos approbavimus ipso sui exordio non ab eo ostensum fuisse , quia per unum , non per duos , peccatum transisse signaverat. »

AUGUSTINUS. Jam responsum est , et adhuc tu vana loqueris : neque enim hoc mirum est : adhuc enim quid responderim nescis : tunc eris impudentior quando scieris , si vanis relictis vera tenere nolueris.

LXX. JULIANUS. « Verumtamen utrum id quod præterierat , vel nunc intimet , expendendum est. « Uque ad » Legem , inquit , peccatum in mundo². » Tu dicis quia hoc peccatum Apostolus naturale voluerit intelligi : quæro ergo , si usque ad Legem fuit , cur desierit esse post Legem. Neque enim acquiesco , ut usque ad Legem , usque ad finem ejus , potius quam usque ad exortum intelligam. Mecum facit verbi proprietas : quod dicit usque ad Legem fuisse , ostendit non esse post Legem ; et quodcumque tempore ablatum est , naturale non fuit. Quod ergo infregit censura Legis , et infringendo ex multa parte restinxit , imitatione apparet , non generatione susceptum. »

AUGUSTINUS. O intellectum , quid aliud dicam , quam hæreticum ! Si ergo Lex abstulit peccatum , quia sic vis intelligi « usque ad Legem : » fuit ergo per Legem justitia. « Si per Legem justitia ; ergo Christus gratis mortuus » est³. » Si autem peccatum Lex non abstulit ut non esset , quod prius eam fecisse dixeras , et mox te poenituit ; sed tamen peccatum Lex infregit , ut postea correxisti , et ex multa parte restinxit : mentitus est qui ait : « Lex

¹ Rom. v, 15. — ² Ibid. 13. — ³ Gal. II, 21.

» subintravit ut abundaret delictum¹. » Sed quia verum ille dixit, tu nihil dicis; et tamen dicendo, hæretica pertinacia contradicis.

LXXI. JULIANUS. « Verum ne videar hic nimis tecum agere tenaciter, acquiescamus, quod « usque ad Legem, » usque ad Christum possit intelligi: concedis ergo peccatum hoc quod dicis originale, non esse post Christum? Et quomodo, et in Apostolorum membris, et in omnibus baptizatis, et usque hodie post tot sæcula adventus Christi, opus diaboli, fruticem adversariæ potestatis, legemque peccati manere, vigere, vivere dicis?

AUGUSTINUS. Hoc non dico: nihil dicis. Aliud est peccatum, aliud concupiscentia peccati, cui non consentit qui per gratiam Dei non peccat: quamvis et ipsa concupiscentia peccati vocetur peccatum, quia peccato facta est. Sicut scriptura quælibet, manus ejus dicitur cujus manu facta est. De quo autem dictum est: « Ecce Agnus Dei, » ecce qui tollit peccata mundi²; » ipse reatum peccati, quod generatione trahitur, regeneratione dissolvit; ipse Spiritum donans facit non regnare peccatum in nostro mortali corpore ad obediendum concupiscentiis ejus³; ipse quotidiana indulgentia, propter quam quotidie dicimus: « Dimitte nobis debita nostra⁴, » si quid concupiscentia peccati etiam bene resistendo certantibus male persuaserit, misericors delet; ipse gravi ruina elisos erigit poenitentes; ipse ubi non possit omnino peccari, perducet constituetque regnantes, quando dicitur: « Ubi est, mors, » contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus? Aculeus » autem mortis est peccatum⁵. » Ecce quomodo peccatum mundi Agnus ille Dei tollit, quod Lex auferre non potuit.

¹ Rom. v, 20. — ² Joan. 1, 29. — ³ Rom. vi, 12. — ⁴ Matth. vi, 12. — ⁵ 1 Cor. xv, 35 et 36.

LXXII. JULIANUS. « Verum videamus et reliqua. « Peccatum autem non deputabatur¹, ait Apostolus, cum Lex » non esset: » post quod tu subdis: Erat ergo, sed non deputabatur, sicut alibi dicit: « Per Legem cognitio peccati². » Si ergo per Legem peccati facta est cognitio, et peccatum traducis ante Legem non imputabatur; ostende hoc imputatum fuisse sub Lege. Nam si per Legem peccati cognitio, ante Legem ignoratio peccati; ambigi non potest hanc fuisse causam maximam promulgandæ Legis, ut proderetur et caveretur, quod prius latebat.»

AUGUSTINUS. Ut proderetur, verum dicis, hoc et nos dicimus: ut autem caveretur, non Lex, sed gratia; non littera, sed Spiritus fecit. Lex enim subintravit, non ut caveretur, sed ut abundaret peccatum, et superabundaret gratia, qua peccatum et deleteretur factum, et ne fieret caveretur³.

LXXIII. JULIANUS. « Hic sit ergo summa certaminis: aut ostende imputatum sub Lege fuisse cuiquam originale peccatum, ostende fuisse monstratum; et consentiam de hoc peccato Apostolum locutum fuisse.»

AUGUSTINUS. Ostendo quidem, quod provocas ut ostendam: sed si oculos aperiatis ad ea quæ videre non vultis, et ne ab aliis videantur, nebulas contentionis offunditis. Circumcisio carnis⁴, Lege præcepta est; qua non posset melius significari, per Christum regenerationis auctorem tolli originale peccatum. Cum præputio quippe omnis homo nascitur, quemadmodum cum originali peccato⁵: et octavo die lex circumcidi carnem præcepit, quia Christus die Dominico resurrexit, qui post septimum sabbati octavus est: et circumcisis præputiatum gignit, trajiciens in illum quo ipse jam caruit; sicut baptizatus in filium

¹ Rom. v, 13. — ² Id. iii, 20. — ³ Id. v, 20. — ⁴ Prosper. Sentent. 298. — ⁵ Gen. xvii, 12.